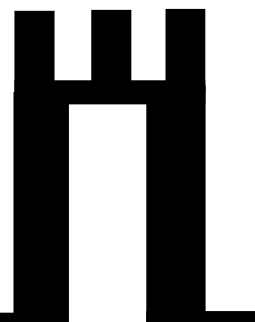

hláská

ročník XXXV, 2024, č. 1

Ke 40 výročí založení Klubu Augusta Sedláčka

Jan Anderle

V roce 2024 oslavíme čtyřicet let trvání Klubu Augusta Sedláčka (dále Klub). O okolnostech jeho založení jsem psal i hovořil při řadě minulých příležitostí, takže vše znovu rozvádět na tomto místě netřeba. Opakovaně ale musím připomenout zásadní úlohu matematika Josefa Milera, Pepíka – byla to jeho myšlenka založit Klub, tehdy především s cílem vytvořit prostor k vydávání kvalitních prací amatérských badatelů, které v podmínkách svázanosti i sobectví osazenstva odborně příslušných institucí téměř neměly šanci vycházet. Sám ji také prosadil navzdory dobovým poměrům za víceméně pasivního přihlížení nás, které si vybral jako budoucí základ členstva. Kdo tu dobu nezažil, patrně nepochopí a pamětníci třeba nebudou chtít vzpomínat obav, jež Milerovo úsilí v některých z nás budilo stran možné odpovědi zahnívajícího komunistického režimu, byť se pohybovalo zcela v rovině legality dle tehdejšího úzu.

Pepík přes dobové „dusno“ ale uspěl a Technický kabinet Měšťanské besedy v Plzni zažil radostné vzrušení a výron energie na zakládající schůzi Klubu (ovšem jako „kroužku“ zájmové činnosti Závodního klubu ROH plzeňské Škodovky s počtem členů vzdor vyššímu zájmu omezeným na 200). Vrcholem a trvalým dokladem tehdejší odborné činnosti Klubu zůstávají čtyři ročníky Ročenky Klubu Augusta Sedláčka, bez níž by nevznikl sborník Castellologica bohemia, která stavěla na jejím tehdejší úspěchu.

Návrat do normality po převratu 1989, co se týče svobody spolčování, vyvolal změny ve struktuře Klubu. Ustavily se samostatné pobočky dávající ve své činnosti důraz podle zaměření svých členů. Plzeňskému ústředí zůstalo vydávání klubového časopisu Hláská, u nás jediného monotematického časopisu věnovaného studiu panských sídel. V jeho redigování a naplňování obsahem se prosadila hluboká erudice a obdivuhodná píle zvěčnělého Petra Rožmberského, který také s vědomím vlastní konečnosti stihl vychovat svého nástupce, dnešního redaktora Václava Chmelíře.

V roce 1999 Klub ztratil svého předsedu – zakladatele. Jeho přáním ještě bylo založit periodickou konferenci, která by se v jeho pojetí soustředila na panská

sídla. Protože tehdy aktuálně obor stavebně historického průzkumu postrádal obdobnou platformu i v jiných úsecích zájmu, rozhodl se Klub zastoupit k tomu příslušnější (nekonající) instituce a sezval do zámku v Nečtinách první ročník dodnes trvající konference Dějiny staveb, která zve k účasti nejen profesionální badatele, ale také amatéry a studenty, již zde mohou získat inspiraci i korektiv pro svoji další odbornou práci a prostor k jejímu publikování ve stejnojmenném sborníku, který s železnou pravidelností „vydupe ze země“ jeho vydavatel Petr Mikota. Na první ročník Dějin staveb 2000 se přihlásila také pracovnice tehdejšího ministerstva kultury osobním dopisem Augustu Sedláčkovi na plzeňskou adresu Klubu s žádostí o rezervaci místa na jeho zámku (sic). Úspěch konference zavalil podnět obci profesionálů k založení Sdružení pro stavebněhistorický průzkum a jeho konference i sborníku s názvem Svorník.

V nástinu činnosti Klubu jsem se soustředil jen na ty z mého pohledu klíčové. V Klubu však také (a především) působí přátelská pospolitost, konají se osvětové a vzdělávací podniky otevřené veřejnosti, přednášky, tematické exkurze a výlety. Plzeňské části Klubu, jak musím sebekriticky zdůraznit, se ale stále ještě nepodařilo vyplnit prázdno po úmrtí Petra Rožmberského. Postrádáme také příchod nových mladých členů do Klubu.

Mám dojem, že dnešní společenská atmosféra, což je bolestné zejména v působení na mládež, nepřeje tak „dřevním“ aktivitám, jako je sdružování se ve spolcích, stranách, jednání „tváří v tvář“ ... Občanstvo, vyděšené a desorientované státními orgány chybně uchopenou obranou proti covidové nákaze, znejistěné světovým děním a ve vnímání hodnot pokrokařským tlakem s jeho až chiliastickými excesy, rozptýlené falešnými lákadly a zaháněné do pasivity, ztrácí orientaci a my je zřejmě neumíme oslovovat se správnou nabídkou (což sebekriticky vztahují také na sebe). Přitom dnes, víc než kdy pamatuji, je třeba „vyhazovat kotvy“, na nichž se zachytí kulturnost, která vytvořila fenomén střední Evropy. Proto je pro mě vzácným a radostným příslibem do budoucna, že v Olomouci vzniká pobočka Klubu Augusta Sedláčka, jak informuje ve své zprávě Jiří Hoza.

Ustavující schůze olomoucké pobočky Klubu Augusta Sedláčka

Jiří Hoza

V úterý 5. prosince 2023 proběhla za účasti stávajících členů dalších poboček, zájemců o historii a panská sídla ve sklepních prostorách Naší Vinotěky v ulici Lafayetteova v Olomouci ustavující schůze v pořadí sedmé pobočky KASu. Ač necíleně, termín setkání vyšel na den přesně k výročí úmrtí spoluzakladatele a otce myšlenky založení zlínské pobočky Klubu Augusta Sedláčka PhDr. Jiřího Kohoutka, Csc. – 5. prosince 2007, a tak zároveň zúčastnění vzpomenu na nejvýznamnější osobnost archeologie jihovýchodní Moravy posledních dekád.

K velké radosti zakládajících členů se ke schůzi připojili i hodnostáři Rady Klubu Augusta Sedláčka v Plzni, Ing. Jan Anderle se svou chotí Danou a Ing. Petr Mikota. Dalšími hosty byli členové spřátelené zlínské pobočky KASu, emeritní dlouholetý pokladník Zdeněk Sadílek, revizor účtů Milan Zikmund a neúnavný zachránce hradních zřícenin Eduard Velísek.

Ing. Jan Anderle na počátku setkání vyjádřil díky za iniciativu k založení nové pobočky v Olomouci zvláště v době, která podobným aktivitám příliš nepřeje a zároveň poděkoval MUDr. Jiřímu Hozovi, Ph.D. za dlouholetou práci v Klubu Augusta Sedláčka. Stejně jako Ing. Petr Mikota zdůraznil potřebu publikování ve čtvrtletníku Hláska ať již sdělením článků rozsáhlých, tak i těch drobných, zaznamenávajících aktuální stav památek. Připomněl zavedenou aktivitu KASu – Dějiny staveb – konající se každoročně v Plasích. Konference se mohou účastnit jak profesionálové, tak amatéři s aktivní účastí s prezentacemi včetně studentů, u kterých může být konference základnou a startem pro jejich profesionální kariéru. Produktem konference je každoročně sborník Dějiny staveb, který již vyšel celkem dvadecetkrát.

V přátelské atmosféře byly nastíněny záměry aktivit nově vznikající pobočky. Pobočka by se ráda spolupodílela ve spolupráci s obecním úřadem Nový Malín na Šumpersku na vytvoření turistické cesty památkami Nového Malína, na jehož katastru se nacházejí tři relikty panských sídel, tvrziště Nový Malín, hrádek Frankštát a hrad Burgštejn, neboli Malínský Hrádek, který by bylo vhodné zařadit do památkově chráněných lokalit. Velmi zajímavou možnost součinnosti nastínil PhDr. Tomáš Somer, Ph.D. Jedná se o projekt „Můj dům, můj hrad“, středověká panská sídla na střední Moravě. Projekt vychází z programu NAKI III - programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030. Ve středověku se na území Moravy kromě výstavních hradů nacházela i sídla menší, především tvrže a dvorce. Pokud si širší veřejnost lépe uvědomí význam těchto objektů, nepochybně k nim a v péči o ně bude přistupovat daleko citlivěji a pečlivěji. Velká část společnosti si pod souslovím „panské sídlo ve středověku“ představí pouze hrady popřípadě jejich ruiny nacházející se na turisticky známých místech a vlastněné

známými šlechtickými rody. Ale právě i tato menší sídla nacházející se ve vesnicích i volné krajině spoluvytvářela identitu středověku markrabství moravského. Cílem projektu by mělo být především moderním způsobem zdokumentovat a popsat zejména méně známé objekty na sledovaném území pomocí fotogrammetrii, 3D rekonstrukcí, geofyzikálním měřením, archeologickou prospekci. Kriticky zanalyzovat dostupné informace, mapy, plány a archivní materiály o panských sídlech na sledovaném území. A formou výstavy s katalogem, webem s interaktivními mapami a specializovanou veřejnou databází její výsledky prezentovat široké veřejnosti.

Již v roce 2023 se začali členové olomoucké pobočky aktivně profilovat v přednáškové činnosti. Ve spolupráci s galerií Art Rubikon proběhly dvě přednášky, které započaly několikadílný cyklus přednáškových sdělení o umění a architektuře. Jako první v pořadí proběhla v červnu přednáška na téma „Významná poutní místa Francie na cestě do Santiaga de Compostela“, kde byly představeny hlavní trasy pouti vedoucí Francií a perly románské a gotické architektury, které se na ni nacházejí. Na ni navázala 7. listopadu přednáška „Sochařské umění a architektura Toskánska“, kde byla představena významná místa tohoto regionu Itálie, která hrála nezastupitelnou roli

v nastupující renesanci ve středověké Evropě. Dvouhodinové přednášky s dataprojekcí naplněné informacemi přednesl MUDr. Jiří Hoza, Ph.D.

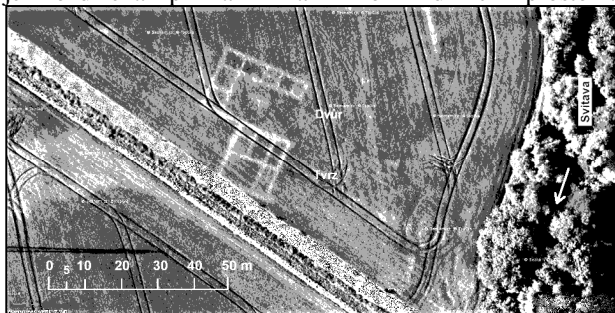
Během večera byl zvolen výbor pobočky ve složení: MUDr. Jiří Hoza, Ph.D. - předseda, PhDr. Tomáš Somer, Ph.D. - místopředseda, PhDr. Karel Podolský – jednatel, Dana Nimmerrichterová – pokladník, Mgr. Zdena Kolaříková – revizor účtů.

V roce 2024 by pobočka velmi ráda uspořádala jednodenní exkurzi po památkách Olomouce (památková rezervace je druhou největší v republice hned po Praze) a pozvala na ni i ostatní pobočky KASu, zvláště pobočku zlínskou, se kterou chce i nadále úzce spolupracovat.

Nedostavěné šlechtické sídlo u Spešova (Morava)

Martin Culek – Josef Unger

Na leteckém snímku z roku 2015 se v polích u Spešova (okr. Blansko) nachází nápadný porostový příznak zaniklého komplexu zděných staveb. Stavba se nachází asi 700 m vsv. od centra návsi ve Spešově, v nivě, asi 80 m západně od řeky Svitavy, tedy na jejím pravém břehu. Velmi dobře čitelný půdorys sestává z hlavní téměř čtvercové stavby o rozměrech 14 x 17 m, jejíž severní a východní část je rozdělena příčkami na několik dílčích prostorů.

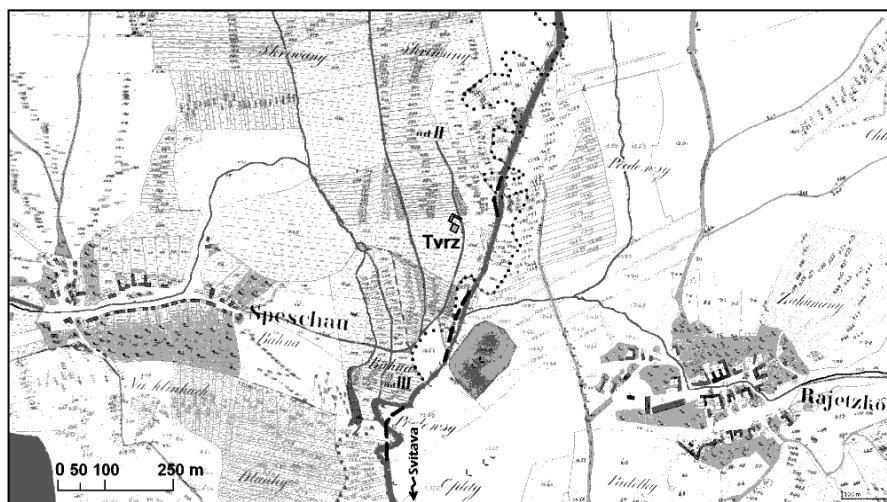
Obr. 1: Porostové příznaky nedostavěné spešovské tvrze a dvora na jaře 2015 (<https://mapy.cz>; upravil M. Culek – J. Unger).

V jihovýchodním koutě lze přepokládat schodiště a v jihozápadním dvorek. Stavba tedy byla téměř jistě zamýšlena jako patrová a náznaky opěrných pilířů na východních rozích zřejmě naznačují úmysl alespoň přízemní prostory zaklenout. Na severní straně je k budově připojen dvůr na obdélníkovém půdorysu o rozměrech 25 x 15 m, jehož severní a západní stranu tvoří řada uzavřených prostor navazujících na sebe. U některých z nich je z porostových příznaků zřetelný vstup ze dvora, některé místnosti byly zjevně přístupny z místností sousedních. Východní strana dvora se z viditelných zbytků jeví jako neuzavřená. Podle porostových příznaků na leteckých snímcích z roku 1971¹⁾ a ze září 2009²⁾ (před vyhloubením příkopu) je zřejmé, že stavba dále k západu nepokračovala a končila dodnes zachovalým rohem.

Obec Spešov (Sbissaw), se poprvé zmiňuje roku 1373 a roku 1390 i s tvrzí.³ Ta však pravděpodobně stávala v centru dnešní obce a byla skromná. Nejspíše roku 1454 prodávají páni z Boskovic Spešov spřízněnému mladému Janovi ze Šelenberka (Šelmberka) z rozvětveného česko-moravského rodu⁴ patrně proto, aby měl své sídlo a mohl se i hospodářsky osamostatnit. Zápis do zemských desek proběhl ale až roku 1464.⁵ V zápise typicky chybí jakákoliv interpunkce, nicméně lze soudit, že se zde nacházela jak tvrz, tak hospodářský dvůr. Je to druhá a zároveň poslední zmínka o opevněném sídle ve Spešově. Nejpozději v roce 1478 se Jan z Šelenberka stěhuje do Prahy a z roku 1482

pochází zápis o zpětném prodeji Spešova pánům z Boskovic.⁶ Spešov se od té doby samostatným panstvím již nikdy nestal. Je tedy velmi pravděpodobné, že námi zkoumanou tvrz se dvorem začal stavět jako svoje nové reprezentativnější sídlo právě Jan z Šelenberka. Roku 1471 se však oženil s bohatou dědičkou pánů ze Stráže nad Nežárkou v jižních Čechách Alžbětou Johanou. Tehdy začala jeho strmá kariéra, protože pro nově zvoleného krále Vladislava byl důležitý jednak svými vyjednávacími schopnostmi, jednak tím, že byl umírněný katolík schopný kompromisu. Navíc pocházel z Moravy, byl tedy pro krále Vladislava cenným zdrojem informací o zdejší situaci. Již od počátku roku 1475 se Jan uvádí jako člen královského komorního soudu v Praze.⁷ Od jara roku 1478 byl členem delegace krále Vladislava, která vyjednávala s uherským králem Matyášem mírovou smlouvu, která měla ukončit česko-uherské války. Ta nakonec i díky Janovi byla uzavřena roku 1479 v Olomouci. Za neocenitelné služby král Vladislav již téhož roku jmenoval Jana z Šelenberka svým nejvyšším kancléřem.⁸ Janova angažovanost na straně krále Vladislava jej nutila k přestěhování do Prahy nebo jejího blízkého okolí. V souvislosti s kariérou u královského dvora nabyl řadu dalších velkých majetků a stal se nejen nejvýznamnějším členem rodu, ale i jedním z nejvýznamnějších šlechticů své doby. Zemřel s funkcí nejvyššího komorníka země roku 1508 v pozhnaném věku asi 71 let.⁹

Z časové následnosti je zřejmé, že Jan ze Šelenberka mohl své nové sídlo ve Spešově budovat nejspíše v intervalu let 1454 až 1468 s tím, že pozdější termín je pravděpodobnější. Po začátku česko-uherských válek v roce 1468 byla stavba nejspíše zastavena. Mohly ji také poškodit povodně na podzim roku 1468 a v srpnu 1470. Od své svatby roku 1471 se již Jan orientoval na Prahu a sídlo ve Spešově za válečné doby asi nestavěl. Z roku 1482 existuje

Obr. 2: Zákes tvrze doplněný do mapy stabilního katastru. Dokresleny jsou analyzované vodní toky v pravděpodobném stavu kolem roku 1750. Řeka Svitava je pro přehlednost tečkovaná silně, potoky jsou plnou čarou černě, alternativní trasa potoka čárkovaná. Stav toků zachycený mapou stabilního katastru je tmavošedě, dlouze silně čárkovaný je současný průběh koryta Svitavy, pokud se liší od mapy stabilního katastru (<https://ags.cuzk.cz/archiv/>; upravil M. Culek – J. Unger).

Obr. 3: Jeden z obnažených koutů základů tvrže. Horní plochu tvoří vrstva kvalitní malty. Vlevo je patrné rozvlečení zbytků opuky pluhy (foto J. Unger 2020).

série zápisů do zemských desk moravských ukazujících, že Jan z Šelenberka prodal své nevelké majetky na Moravě. Spešov prodal zpět Boskovicům, konkrétně Albrechtovi z Boskovic.¹⁰ O dvoru a tvrzi zápis neuvádí nic, není zmíněn ani mlýn. Nedokončená tvrz s dvorem v nivě Svitavy byla asi definitivně opuštěna. Zápisy z dalších převodů Spešova již nikdy nejmenují tvrz, dvůr, mlýny či rybníky.

K ověření situace byl v místech porostových příznaků proveden povrchový sběr, při němž nebyla zjištěna žádná koncentrace zlomků keramiky, stavebního materiálu, malty, či jiných dokladů osídlení tohoto místa. Jen místy se nacházely v lokalitě nepůvodní úlomky opuky a struska asi z novověkých hutí. Dále byl proveden detektorový průzkum, který kromě několika mladších hřebíků přinesl jen běžné úlomky novodobé zemědělské techniky. Na několika místech byla situace ověřena mikrosondáží, při níž bylo zjištěno, že v hloubce 45 až 60 cm se nachází masivní, velmi kompaktní zdivo postavené z hornin na kvalitní maltě. Základy jsou 120 cm hluboké, u nosných zdí 90 až 100 cm široké, u příček asi 65 cm. Mělká pozice hladiny podzemní vody zjevně vylučovala stavbu sklepů, ale nabízí myšlenku, že dokončená tvrz měla být chráněna vodním příkopem. Nebyl získán žádný materiál (keramika, mince) umožňující datování, což mimo jiné svědčí pro to, že tvrz byla jen rozestavěna.

Spešovskou tvrz lze přiřadit ke dvoukřídlým palácovým tvrzím s uzavřeným nádvořím, které se stavěly v Čechách a na Moravě od 14. do 16. století. Nejblíže analogie však známe z druhé poloviny 15. století (Lelekovice, Rudolec, Větrný),¹¹ takže zamýšlené sídlo s připojeným hospodářským dvorem u Spešova zřejmě pochází z této doby a odpovídalo v druhé polovině 15. století sociálnímu postavení i hospodářským zájmům nižšího šlechtice. Objevenou situaci lze interpretovat jako nedostavěné šlechtické patrové sídlo, k němuž patřil na severní straně hospodářský dvůr. Každopádně se jedná o mimořádně dobře dochovaný celkový půdorys sídla s dvorem, který si zaslouží památkovou ochranu a prezentaci veřejnosti.

Poznámky: 1) Spešov, letecký měřicí snímek. 1971 (dostupné na: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>). 2) Spešov, letecký měřicí snímek. 2009 (dostupné na: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>). 3) Chytil, J. – Chlumecký, P. – Demuth, K. – Wolfskron, A. (edd.): Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren 1348–1466 II. Olmützer Cuda. Brün 1856, s. 74; Bretholz, B. (ed.): Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XV. Brünn, s. 267–269. 4) Viz Králová, L.: Rod pánů ze Šelmberka ve 14. – 16. století. Diplomové práce, Technická univerzita v Liberci. Liberec 2010, příloha 1–4. 5) Chytil, Josef – Chlumecký, Petr – Demuth, Karl – Wolfskron, Adolf (edd.): Die Landtafel des Markgrafthumes Mähren 1348–1466 I. Brünner Cuda. Brün 1856, s. 398. 6) Kalina, T. (ed.): Moravské zemské desky 1480–1566 II. Kraj brněnský. Praha 1950, s. 25. 7) Citace v pozn. 2, s. 130. 8) Citace v pozn. 2, s. 78–81. 9) Sedláček, A.: Ze Šelmberka. In: Ottův slovník naučný 24. Praha 1906, s. 580. 10) Citace v pozn. 4. 11) Unger, J.: Archeologický výzkum na předhradí lelekovického hradu v letech 2002 – 2004. In: Unger, J. a kolektiv: Nové archeologické výzkumy šlechtických sídel 15. století (= Pravěk. Supplementum 16). Brno 2006, s. 27–33; Šimeček, P.: Lelekovice – pokus o kresebnou rekonstrukci stavebního vývoje. In: Unger, J. a kolektiv: Nové archeologické výzkumy šlechtických sídel 15. století (= Pravěk. Supplementum 16). Brno 2006, s. 39–44; Plaček, M.: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha 2001, s. 550–551; Úlovec, J. – Chotěbor, P. – Slavík, J. – Procházka, Z. – Rykl, M. – Durdík, T.: Encyklopedie českých tvrzí 3. Praha 2005, s. 946–947.

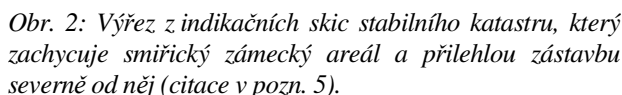
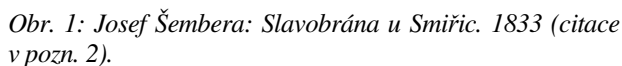
Neznámé vyobrazení zámku Smiřice od Josefa Šembery

Vojtěch Barcal

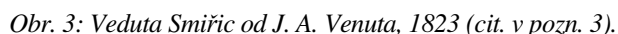
Mezi nejceněnější umělecká díla ve sbírce Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě patří také soubor téměř dvou set kreseb z autorství kreslíře a vedutisty Josefa Šembery. Jde o originální lavírované perokresby, kresby tužkou i vydané veduty. Dochovalo se též pět tiskových matic Šemberových vedut. V příštím roce si formou výstavy připomeneme 230. výročí narození tohoto vedutisty. Narodil se dne 23. dubna 1794 ve Vysokém Mýtě jako syn řemenáře Františka Šembery a jeho ženy Doroty v domě čp. 125. Jeho mladším bratrem byl filolog, jazykovědec, zakladatel české dialektologie a historik Alois Vojtěch Šembera (nar. 21. března 1807 tamtéž). V jejich rodném domě dnes sídlí Regionální muzeum.

Své první kresby J. Šembera pořídil již v mládí. Inspiroval mu bylo rodné Vysoké Mýto s jeho starobylými sta-

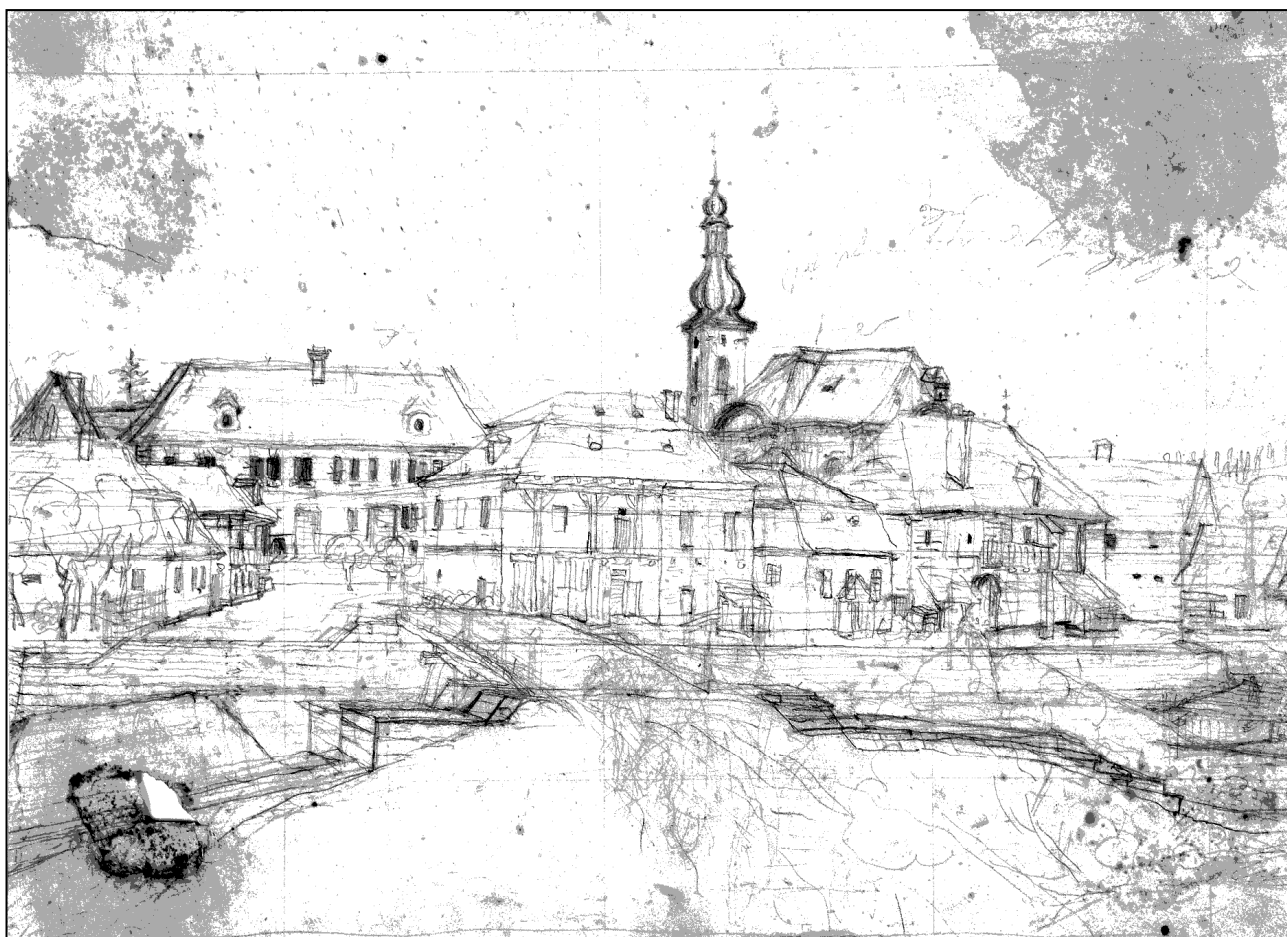
vebními památkami. Po absolvování broumovského gymnázia v roce 1812 odešel do Prahy studovat stavitelství a geodézii a po dvou letech nastoupil jako kreslíř u pražské stavební kanceláře vodních staveb, kde působil až do roku 1838. Současně byl v letech 1815–1817 mimořádným posluchačem kreslení u významného malíře, kreslíře a grafika Karla Postla. Při svém pražském pobytu vytvořil mnoho kreseb Prahy. Vyrážel rovněž do pražského okolí, kde pořizoval zejména kresby středověkých památek. Charakteristickými náměty jeho kreseb jsou městská opevnění. Lokality, které Šembera v průběhu 20. let 19. století zachytil, jsou rozestavěny zejména v prostoru severozápadně od Prahy. Za vrchol jeho díla je považován Přehled města Prahy z Petřína, který vydal v roce 1830.¹⁾

Dosud byla známa snad jen jediná veduta Smiřic. Jejím autorem je známý vedutista Jan Antonín Venuto, který akvarel namaloval v roce 1823.³⁾ Na vedutě je velmi dobře patrná cenná barokní zámecká kaple Zjevení Páně z autorství K. Dientzenhofera, která je kompozičně umístěná ve středu akvarelu. Napravo od ní se rozkládá zástavba městečka, pravděpodobně však ve značně zjednodušeném rozsahu, v níž zaujme patrová budova s mansardovou střechou. Za kaplí se rýsuje dlouhá budova pivovaru a vlevo již

V rámci příprav Šemberovy výroční výstavy autor tohoto článku prováděl rekatalogizaci Šemberových děl ve sbírce muzea a ověřoval správnost popisů na evidenčních kartách. Snažil se rovněž ztotožnit pohledy na jednotlivé lokality se současným stavem. U kresby tužkou⁶⁾ s popisem, že se jedná o Poličku, se ukázalo, že kresbu nelze s tímto východočeským městem ztotožnit. Na kresbě se žádný popisek nenachází. Najdeme na ní jen nečitelné poznámky kreslíře. Předchozí kurátoři muzea si pravděpodobně nevěděli rady, do jaké lokality kresbu zařadit, a protože Šembera působil od roku 1838 v Poličce jako komisař pro stavbu silnic a vytvořil zde několik kreseb, usoudili, že by se podle tvaru věže původního farního kostela sv. Jakuba ⁷⁾ mohlo jednat o Poličku. Tento předpoklad se však nyní ukázal jako chybný. Jako vodítko k nalezení skutečné lokality posloužila charakteristická věž a tvar střechy navazující církevní stavby. Po krátkém pátrání se ukázalo, že tyto znaky jasně odpovídají smiřické zámecké kapli. Ta vystupuje nad přehlou zástavbu v popředí. Vlevo od kaple se v průhledu ulice rýsuje zámek, respektive jeho severní křídlo se dvěma vikýři na ve střeše, jaké vidíme i na vedutě od J. A. Venuta. Kromě tohoto detailu Šembera naznačil také opěráky a armování na nároží. Nalevo od severního křídla při samém okraji kresby je dobře vidět střecha východní části zámku, která je v jádře původní gotickou tvrzí. V popředí před zámkem se rýsuje zástavba městečka. Jde o přízemní až patrové domy barokní či klasicistní podoby. Situaci této zástavby se podařilo ztotožnit se stavem zachyceným na plánu stabilního katastru. Ulice, v jejíž průhledu je na kresbě vidět fasáda severního křídla zámku, vede k mostu přes neregulované koryto řeky Labe, která dnes teče obloukem kolem východní části města. Původní říční systém ve Smiřicích, který výrazně přispíval k obraně někdejší středověké tvrze, dobře dokumentuje plán stabilního katastru a poněkud zjednodušeně i mapa I. vojenského mapování.

Obr. 4: Nově objevená kresba Smiřic, kterou Josef Šembera pořídil pravděpodobně v roce 1833 (citace v pozn. 6).

Obr. 5: Pohled do míst zachycených na kresbě (foto J. Slavík 2023).

Ačkoliv je nově objevené vyobrazení smiřického zámku a jeho nejbližšího okolí jenom náčrtem, může sloužit k poznání někdejší situace zástavby severně od zámku a přispět tak k celkovému poznání urbanismu městečka. Dům čp. 127, který na náčrtu vidíme jako rohový objekt s mansardovou střechou ve středu kresby, ani později přistavěný dům čp. 128, o němž víme již díky plánu stabilního katastru, byly zbourány někdy před květnem 1995.⁸⁾ Na jejich místě je dodnes volné travnaté prostranství. Objekty na protější straně ulice k někdejšímu mostu (dnes ulice U Stadionu) nestály už ani k roku 1937.⁹⁾

Šemberovo vyobrazení Smiřic není datováno, ale lze předpokládat, že vzniklo právě v roce 1833, když se autor pohyboval v okolí za účelem pořízení veduty slavobrány u Smiřic. Jedná se pouze o náčrtek, či o přípravnou kresbu, která měla být pravděpodobně předobrazem pro vedutu, která ale nebyla nikdy vydána. Je však možné i to, že Šemberu Smiřice pouze zaujaly, když tudy cestoval, a tak se

rozhodl lokalitu načrtnout a vydání veduty nikdy neplánoval. Podle muzejních záznamů daroval tuto kresbu muzeu technický učitel místní realky a později ředitel chlapecké a později též dívčí měšťanské školy Antonín Hüttl.¹⁰⁾ Jak se dostala do jeho rukou, nevíme.

Poznámky: **1)** Nejobsáhleji k životu a dílu Josefa Šembery srov. Dvořák, R.: Vysokomýtský kreslír Josef Šembera. Vysoké Mýto 1987. **2)** Srov. Josef Šembera: Slavnostní brána u Smiřic. 1833 (Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, i. č. 19A-64, 19A-97). **3)** Srov. Jan Antonín Venuto: Kaiserl. Schloss und Städtchen Smiritz Koeniggrätzer Kr. aufgenommen A. 1818 und gemahlt 1823 von Joann Venuto. 1823 (Österreichische Nationalbibliothek Kartensammlung und Globenmuseum FKB-Vues Böhmen Venuto S-Z Serie 3, 75, Smiritz, Königg. Kr.; <https://onb.digital/result/10C3F69A>). **4)** I. vojenské mapování – josefské, Čechy, mapový list č. 96 (dostupné na: <http://oldmaps.geolab.cz/>). **5)** <https://ags.cuzk.cz/archiv/> (k ú. Smiřice). **6)** Srov. Josef Šembera: Partie ze Smiřic. Pravděpodobně 1833 (Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, i. č. 19A-114). **7)** Původní kostel byl těžce poškozený požárem města v roce 1845. Následně byl stržen a nahrazen novogotickou novostavbou. **8)** Domy již nejsou vidět na leteckém snímku města z května 1995. Srov. letecké měřické snímky. 1995 (dostupné na: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>). **9)** Srov. letecké měřické snímky. 1937 (dostupné na: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>). **10)** Ve Vysokém Mýtě působil od roku 1860. Zemřel zde roku 1902.

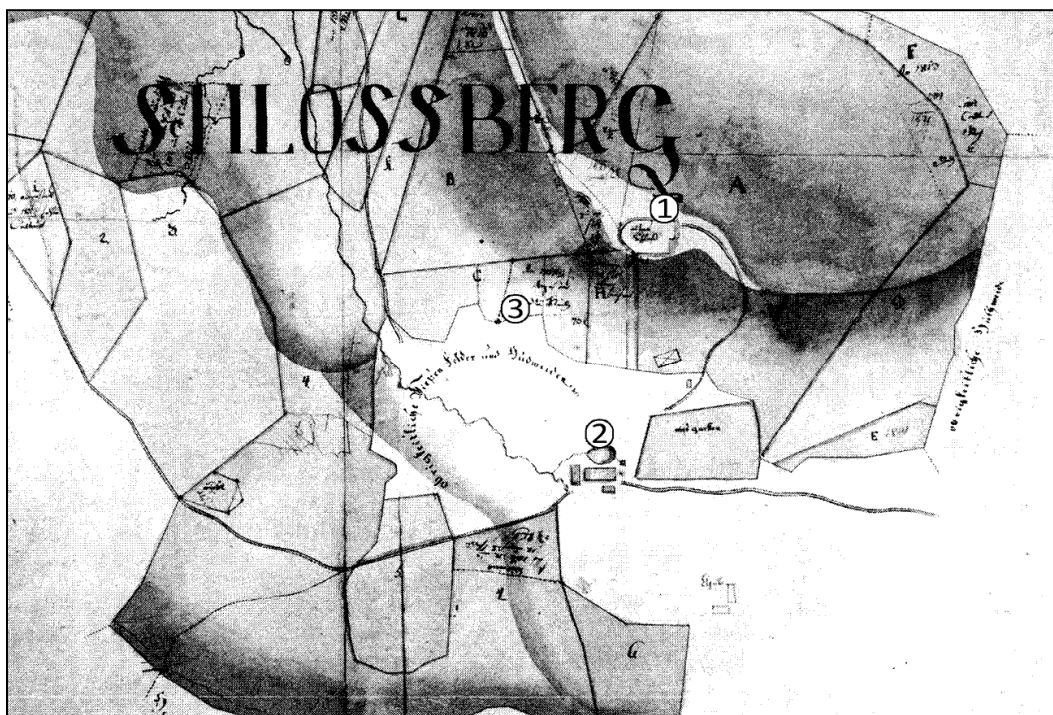
Hospodářský dvůr pod hradem Novým Herštejnem

Zdeněk Procházka

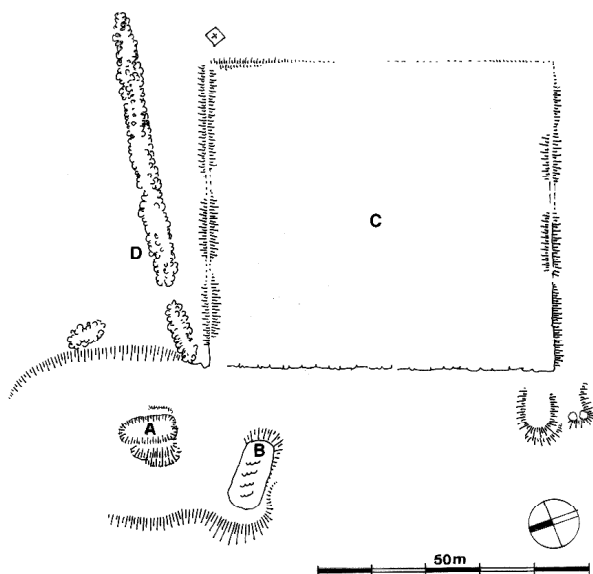
Osídlení, jenž se nacházelo v podhradí Nového Herštejna (okres Domažlice) a jehož hlavní součástí byl dvůr, který měl své počátky ve středověku, nebyla prozatím věnována patřičná pozornost. První a prozatím jedinou samostatnou zmínku mu věnoval autor na stránkách periodika *Castellologica bohemia* v roce 1998.¹⁾ Dvůr s políčky a pastvinami tu v poměrně rozlehlém rovinatém terénu existoval s jistotou při prodeji v roce 1534, kdy hrad s panstvím koupilo od Břetislava Švihovského z Rýzmburka město Domažlice. Domažlickým měšťanům se nejednalo o hrad samotný, který nechali zcela zpusťnout, ale o pozemky a platy ze vsí, které ke hradu náležely. Na koupi panství si větší část finančních prostředků půjčili, a tak dvůr a předhradí – spíše bychom řekli podhradí – zájemcům rozprodali nebo pronajali. Zde se také objevuje první písemná zmínka o dvoře pod hradem. Již v roce 1547 Domažlice o Nový Herštejn přišly a roku 1549 získali pustý hrad s příslušenstvím Markvartové z Hrádku, kteří statek spravovali z tvrze v Únějovicích. Kolem roku 1593 získali zboží Černínové. V roce 1626 však statek opět měnil majitele, jímž se stává Diviš Koc z Dobrušky a na Bystřici. Při prodeji je mimo jiné zmiňován „starý zámek slove Herštejn s poplužím“, což v podstatě dokládá existenci poplužního dvora pod hradem. Před rokem 1670 získali zříceninu hradu s okolními lesy opět Černínové, v jejichž držení zůstal až do zestátnění v roce 1945. Ještě roku 1711 se v deskách zemských objevuje zápis o „lesu pod starým zámekem a dvorci Hyrštejnu od dřeva vystavěném a na stavení dokonce sešlém, jenž tehdy jen 30 kop stál.“²⁾ S tímto sdělením poněkud

koliduje obsah berní ruly, která k roku 1654 připomíná ves „Herrstein“. Ta se skládala ze dvou selských dvorů, na prvním hospodařil sedlák Hans Hohmann, který držel 40 strychů půdy, na druhém Georg Duchek, který hospodařil na 21 strychách půdy.³⁾ Třetím obyvatelům vsí byl chalupník Pavel Kubal s 9 strychy půdy. Musíme tedy předpokládat, že vedle vrchnostenského dvora Herštejn, který mohl být i pronajímán, nebo z části rozparcelován a rozprodán, stálo pod hradem i několik poddanských usedlostí.

V průběhu času však dvůr i vsí Herštejn pustly. Výše citovanou Sedláčkovu zprávu o pustnoucím dvoře pod Herštejnem z roku 1711 potvrzují i údaje tereziánského katastru. Zde se dozvídáme, že k roku 1749 je při dvoře Prudice uveden jalový dvůr Herštejn. Dvůr byl tedy již spravován šafářem z nedalekých Prudic. Vylidnila se také vsí, ve které se připomíná jediný poddaný, jenž obhospodařoval 10,3 strychů polí a 1,2 strychů luk.⁴⁾ Na prvním vojenském mapování z let 1764–1768 je pod zříceninou označenou „altes Schloss Herstein“ zaznamenána budova současné hájovny „Jägerhaus“ a za ní při úpatí kopce objekty označené názvem Schloss (Ch)alupp. Se stejným názvem „Schloss Chaluppen“ se setkáváme i v podhradí sousedního hradu Rýzmburka.⁵⁾ Zde se ale „Zámecké chalupy“ – dnešní Podzámčí – udržely do současnosti a rozrostly se v malebnou ves. Na přelomu 18. a 19. století dvůr i vsí zcela zanikly. Zůstala pouze vrchnostenská hájovna. Tento stav zaznamenává jako první mapa herštejnského revíru z roku 1811. Zde je zakreslena hájovna s rybníčkem, z něhož vytéká potůček, dnes zaniklý, jehož vyschlé koryto prochází

Obr. 1: Výřez z lesní mapy herštejnského revíru z roku 1811 (SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, fond Velkostatek Chudenice). 1) Hrad Nový Herštejn, 2) hájovna, 3) prostor, v němž se rozkládal

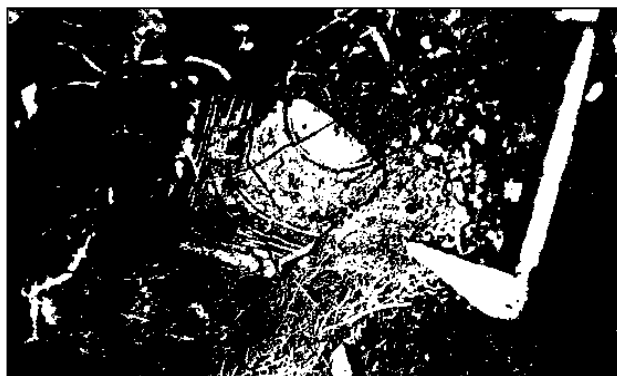

Obr. 2: Situace centrální části dvora pod Novým Herštejnem. A) Místo výzkumu, B) rybníček, C) prostor ohraničený základovým zdívem a nevýrazným valem, D) snosy kamene (zaměření z roku 2023 autorem).

v těsné blízkosti zaniklého dvora. Další dva čtvercové útvary, snad stavby, jsou zaznamenány v blízkosti cesty stoupající na hrad.⁶⁾ Situace na mapě císařského povinného otisku z roku 1837 již jasně napovídá, že dvůr ani víska neexistují. V jejich místech severozápadně od hájovny se rozkládala jen rozlehlá louka.⁷⁾ O zbytcích dvora se nezmiňuje ani F. A. Heber, který hrad před polovinou 19. století navštívil. Připomíná ale, že: „Hájovna je výletním místem sousedů z okolí, protože dobrácký lesník je současně zručným hostinským a šenkýřem piva. Na okraji lesa na druhé straně louky najdeme ve stínu vysokých javorů stoly a lavice tesané z prken, vedle nich se táhnou dvě dlouhé kuželníkové dráhy a nad tím vším se zvedá lesem porostlý hradní vrchol s tajemnou zříceninou.“⁸⁾ Stopy kuželníkové dráhy, kterou sleduje řada letitých lip, tu můžeme rozpoznat ještě dnes. V její blízkosti se otevírá vstup do zasypaného sklepa. V 70. letech 20. století byl prostorný obdélný sklep zaklenutý valenou klenbou z kamene ještě dobře zachovalý a přístupný. Později do něho lesní dělníci naházeli prázdné barely od prostředků na hubení lesních škůdců a vstup částečně zasypali. Zda sklep příslušel k nějaké starší stavbě nebo jej dal zřídit jako pivnici podnikavý lesník, se již nedozvíme. V blízkosti bývalého sklepa začíná také stará cesta, která po jižním svahu stoupá ke zřícenině hradu.

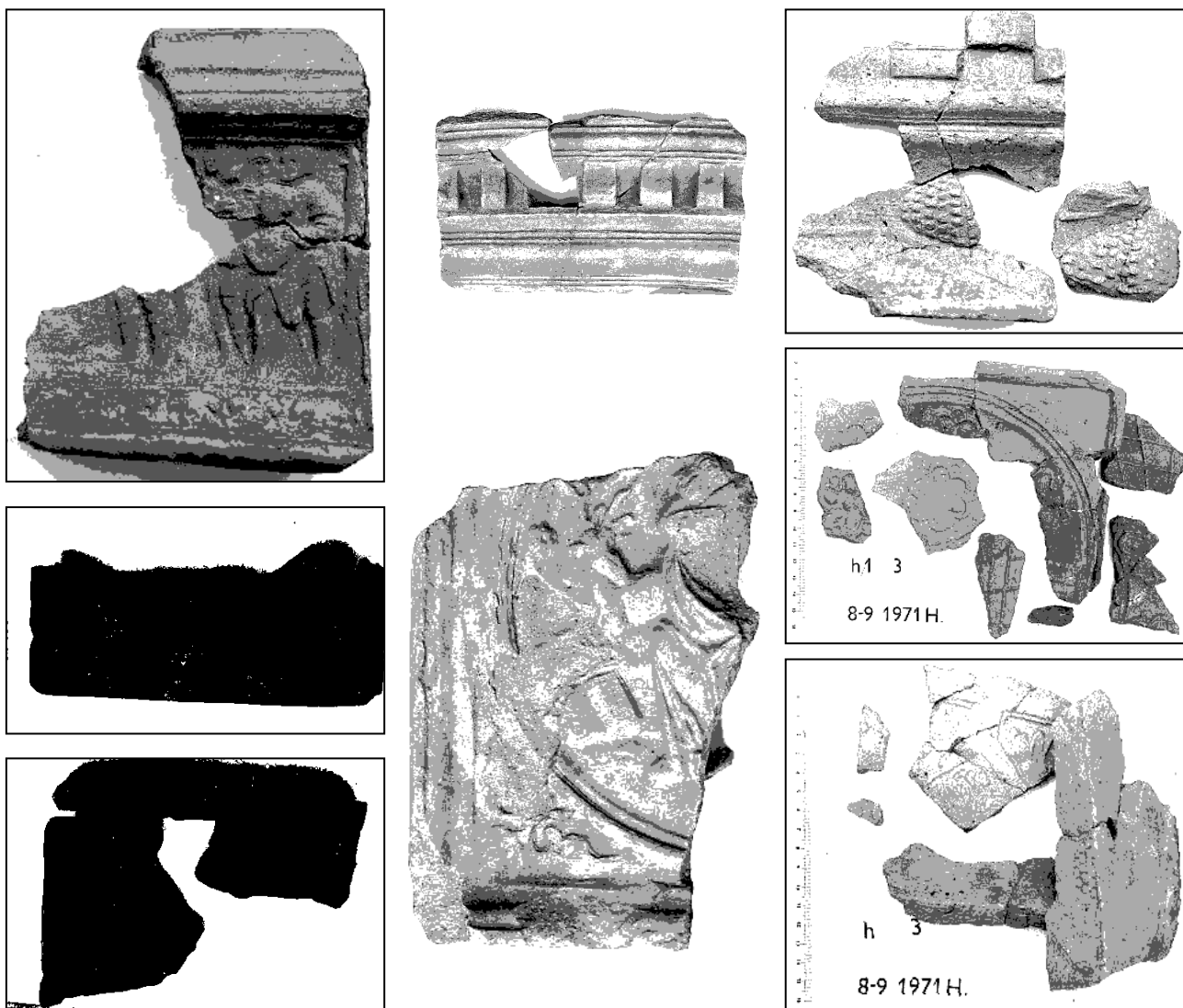
Výzkum lokality

Autor se ale s touto lokalitou seznámil zcela náhodně již na konci 60. let 20. století, kdy mu bylo 14 let, a každé prázdniny trávil na chatě ve Kdyni. Odtud pak s kamarádem Václavem často docházeli na hrad Nový Herštejn zkratkou přes Kreslovu studánku pěšinkou, která vedla areálem zaniklého dvora kolem tajemného rybníčka. Právě v jeho blízkosti se přímo na povrchu nacházely zlomky keramiky a kachlů. V roce 1970 jsme se pustili do práce a místo na koupaliště jsme za horkých prázdninových dnů směřovali do „kopalny“, jak jsme tehdy naši sondu nazvali.

Obr. 3–5: Dvůr pod Novým Herštejnem, fotografie z výzkumu v roce 1971 (foto autor).

V průběhu prázdnin 1970–1972 byla tak v blízkosti rybníčku vykopána sonda o velikosti zhruba 2 x 6 m a hloubce 70–80 cm. Dvě strany výkopu tvořila rozpadlá kamenná zeď pojená jílovitou hlínou. Nebylo pochyb, že se výkop nachází uvnitř zahloubeného objektu, jehož nadzemní část byla pravděpodobně roubená. Podlahu tvořila udusaná jílovitá hlína bez známek povrchové úpravy. Výplň sondy se skládala z tuhé jílovité půdy promísené kameny a prorostlé kořeny. K naší velké radosti obsahovala i poměrně velké množství archeologických nálezů, především zlomků reliéfních kachlů a zlomků keramiky. V době našeho výzkumu se jednalo o tehdy ještě pro archeology zcela nezajímavé zlomky lidové keramiky, které by ale dnes s odstupem půlstoletí, představovaly velice zajímavý soubor nálezů. Situace ve výkopu naznačovala, že objekt mohl po opuštění sloužit jako jakási odpadní jáma. Pozoruhodné ale bylo složení zásypu, neboť obsahoval velké množství kachlů vytlačených z různých kádlobů. Některé zlomky zdobily ještě figurální motivy datovatelné do pozdní gotiky či renesance. Převažovaly

Obr. 6–13: Několik ukázek komorových kachlů s přední zdobenou stěnou, které byly předány Západočeskému muzeu v Plzni. Kachle nebyly glazovány a některé z nich obsahovaly ještě pozdně gotické a renesanční motivy (foto autor).

ale kachle s rostlinným a geometrickým dekorem, které bychom mohli zařadit do průběhu 18. století. Většina motivů byla značně rustikální a jen ojediněle se v souboru našly 2–4 kusy vytlačené ze stejné formy. Kresebně rekonstruovat bylo možné asi 15 typů kachlů s rozdílným dekorem. Kachle nebyly glazovány. Mezi vypálenou keramikou se našly i předžahnuté zlomky kachlů pokryté nevypálenou engobou, což nás vedlo k domněnce, že v těchto místech pracovala hrnčířská dílna. Vykopány a částečně slepeny byly i velké hrnce na mléko, jejichž stěny byly zpevněny nalepovanými lištami. Nechyběly ani mísy zdobené barevnými hlinkami – engobami. Není ale smyslem tohoto příspěvku popisovat nálezový soubor, který autor po umytí a slepení předal v roce 1986 do Západočeského muzea v Plzni, kde, jak se do nedávna domníval, byl uložen pod i. č. HA23771-23870.⁹⁾ Vedle keramiky se našly i různé drobnosti – skleněné korálky ze sklárny v Českém lese, skleněný přeslen, krejcar města Norimberka datovaný rokem 1678 a zkorodovaná augustiniánská svátostka. Mince a drobné nálezy byly předány ke konzervaci do ARÚ AV ČR v Praze.

Tento dávný výzkum patří k těm nemnoha, které autor dosud nepublikoval. V roce 2023 se proto vrátil na

místo činu, aby polohu a pozůstatky dvora alespoň rámcově zaměřil (viz příložený plán). Prostor, kde se dvůr nacházel, je pokryt náletovou zelení, z níž občas vystupují vzrostlé solitérní duby a buky, které by mohly pamatovat i poslední obyvatelé herštejnského dvora. Místo bezpečně rozeznáme podle oválného rybníčka, jehož obvod je tvořen hrází z nasucho kladených kamenů. Při něm se nachází již zmíněný výkop z počátku 70. let 20. století. Rozeznatelná je i ohrada o rozměrech asi 60 x 56 m, jejíž západní stranu tvoří zdívo sestavené ze dvou až tří vrstev lomového kamene pojeného hlínou, zbývající strany uzavírá nízké valové těleso, které se místy zcela vytrácí. Kamenný val, jenž doprovází severní stranu ohrady, je jen snosem mate

riálu, který byl vybrán z prostoru ohrady. Skutečnost, že areál dvora byl mnohem rozsáhlejší, dokládají četné upravené plošiny a drobné nerovnosti, jež obklopují celé jižní úpatí hradního návrší. V blízkosti dvora měla svůj počátek i druhá z cest, která ke hradu stoupala po jihozápadním svahu.

Poznámky: 1) Procházka, Z.: Nové poznatky z výzkumu hradu Nového Herštejna. In: Castellologica bohémica 6. Praha 1998, s. 224, 228. 2) Sedláček, A.:

Obr. 14–17: Doplněné a rekonstruované kachle ze dvora pod Novým Herštejnem (soukromá sbírka, foto autor).

Hrady, zámky a tvrze Království českého IX. Praha 1893, s. 39. **3)** Čadková, I. – Zahradníková, M. (edd.): Berní rula 25. Kraj Plzeňský III. Praha 2003, s. 747. **4)** Chalupa, A. – Lišková, M. – Nuhlíček, J. – Rajtoral, F. (edd.): Tereziánský katastr český 2. Praha 1966, s. 18; Burdová, P. – Culková, D. – Čáňová, E. – Lišková, E. – Rajtoral, F. (edd.): Tereziánský katastr český 3. Praha 1970, s. 226. **5)** <http://oldmaps.geolab.cz>. **6)** Mapa je uložena v SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, fond Velkostatek Chudenice. **7)** <https://ags.cuzk.cz/archiv/>, k. ú. Němčice. **8)** Heber, F. A.: České hrady, zámky a tvrze. 1. Západní Čechy. Praha 2002, s. 253. **9)** Asi před šesti lety byl autor

informován, že veškeré nálezy z Nového Herštejna jsou stále pod konkrétními inventárními čísly uloženy v Západočeském muzeu v Plzni. Jakmile ale přišel do muzea, aby kachle pro článek do Hlávky zdokumentoval, bylo zjištěno, že tu jsou uloženy pouze nálezy z hradu Nového Herštejna. Soubor ze dvora pod hradem nebyl přes veškeré úsilí nalezen. Nálezy předané autorem do ARU AV ČR v Praze vzala údajně povodeň v roce 2002. Ze souboru keramiky nalezené v areálu dvora pod hradem se dochovaly čtyři rekonstruované kachle, které se v souboru vyskytly v několika exemplářích, a autor si je ponechal.

Zpráva o archeologických výzkumech ZIP, o. p. s. Plzeň, zámku v Nekmří v roce 2020

Václav Chmelíř

První zmínka o Nekmří pochází z roku 1358, kdy se poprvé v pramenech objevuje predikát jednoho z členů rodu Hroznatovců. Původní gotická tvrz z této doby posléze prošla v období pozdní gotiky až renesancí úpravami, na které upomínají dnes viditelná sgrafita. Objekt pak byl v době kolem 1621 nejspíše poškozen požárem. Důkladné rekonstrukce se dočkal v období raného baroka za Götzenů. Dnešní podobu mu dodaly přestavby v pozdním baroku a úpravy v klasicismu a 19. století. I tyto informace přinesl stavebněhistorický průzkum,¹⁾ který znásobil do té doby známé informace o dějinách objektu, které byly jen kusé.

S jistým časovým odstupem pak proběhl přímo v objektu od 13. do 23. ledna 2020 zjišťovací archeologický výzkum společností ZIP, o. p. s. Plzeň, vyvolaný předprojektovou přípravou spojenou s rekonstrukcí objektu a blízkého okolí. Cílem bylo objasnit možnost existence starších podlahových případně pochozích úrovní, zjistit množství zachovalých konstrukcí pod současnou úrovní terénu, zdokumentovat stav a uložení

Obr. 01: Nekmří, zámek, pohled od východu (foto V. Chmelíř 2016).

základových zdí nebo identifikovat přítomnost kulturního souvrství. První sonda (S01) se umístila na nádvoří objektu „v linii mezi druhým a třetím arkádovým obloukem“. Archeologické podloží bylo odhaleno na niveletě 447,16 m n. m. V sondě 01 se našla pravděpodobně staveništní úroveň tvrže ve výšce odpovídající prahu portálu v přízemí gotického paláce v podobě tenkého proužku zahliněného písku, jenž byl silně kontaminován hrudkami maltoviny a uhlíky ležícím na slabě kontaminovaném půdním typu. Poměrně chudý nálezkový fond odpovídá udávané době vzniku sídla v polovině 14. století. Následovalo citelné zvýšení terénu, díky čemuž se úroveň přízemí dostala pod výšku terénu. Vzhledem k okamžitému zvýšení terénu můžeme předpokládat zeminu z výkopů pro vlastní palác nebo příkopy. Na dvoře byla odhalena jen jediná úroveň valounové dlažby. Vzhledem k častým stavebním činnostem a nevelkému prostoru arkád se pravděpodobně starší úrovně recyklovaly, aby se zachovala stálá výška terénu. Doklady o jejich zachování se mohou nacházet v dalších částech areálu. Není vyloučeno ani plošné zatravnění vymezené plochy: bohužel ve zkoumané ploše chybí zahradní hori-

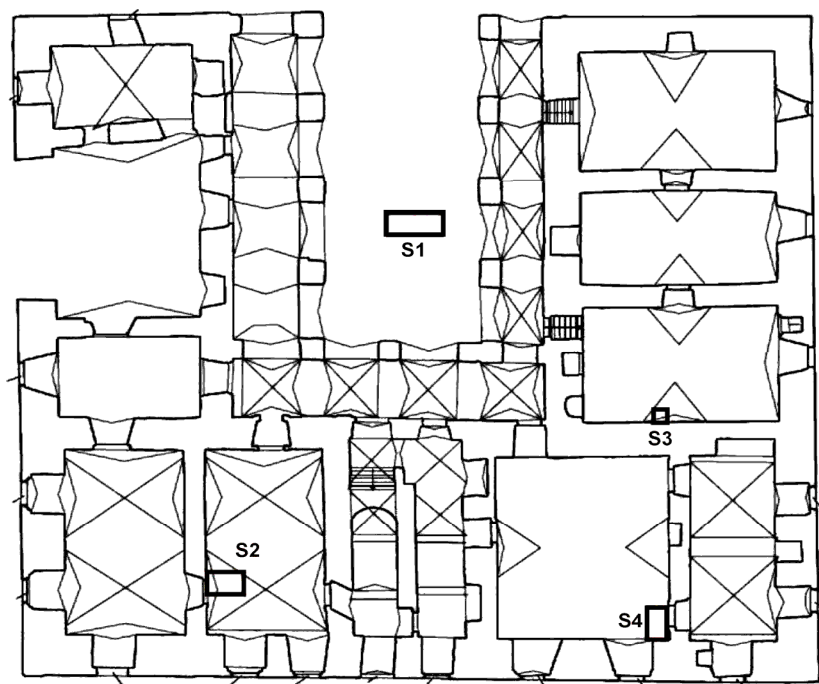
zonty. Cihlový kanál vedoucí k východnímu nároží arkád sloužil k odvodu dešťové vody, snad 18.–19. století.²⁾

Sonda pod číslem 02 se provedla v přízemí zámku před vchod do nejjižnější místnosti v jihovýchodním rameni objektu. Archeologické podloží se našlo ve výšce 447,00 m n. m. V této sondě byla identifikována podobná stavební úroveň tvrže ve stejné nadmořské výšce jako v sondě č. 01. Depozity se zde ale uložily pod úhlem cca 25°, což naznačuje zasypaní zahloubeného objektu nebo rychlé navýšování terénu přísypávaného z jednoho místa. Vysoký podíl špatně vypálené mazanice v porovnání s datovanými keramickými nálezy zasympů určuje stáří do 16. století. Předpokládá se vliv rozsáhlého požáru. Materiál z objektu byl zřejmě během obnovy druhotně použit v zásypech. Následuje položení základů barokní příčky. Ze stejného období zřejmě pochází nejstarší maltové lůžko. Postupně byl v tomto prostoru navýšen terén, což mohlo souviset s mladšími stavebními fázemi, mezi něž ve sledované sondě patří nový vstupní otvor zřejmě s pískovcovým ostěním z pozdního baroka. Nejmladší zásah představuje vložení dřevěných zárubní na počátku 20. století.³⁾

Sonda č. 03 byla položena v přízemí původního paláce tvrže ze 14. století: v suterénu je nestarší situace spojovaná se základovým zdivem. Po založení základů zde vznikla tenká hnědošedá vrstva, poměrně bohatá na keramické nálezy pozdního středověku. Do této vrstvy se položilo maltové lůžko pro spodní valounovou dlažbu pravděpodobně ze 14. století. Po nějaké době byla valounová dlažba nahrazena dlažbou cihlovou, jež byla umístěna na maltové vrstvičce obsahující keramický materiál z doby od konce 14. století do 1. polovina 15. století.⁴⁾

Sonda č. 04 se umístila v přízemí jihovýchodního ramena zámku před vchod do nejvýchodnější místnosti. Na rozdíl od předchozích sond, kde byla potvrzena výška podloží v průměru na nadmořské výšce 447,08 m, se ho nepodařilo dosáhnout ani při 50 cm překročení této hranice. V tomto místě se může jednat o geologickou prohlubeň, erozní rýhu nebo úmyslně vyhloubený prostor (hypoteticky příkop), jenž byl následně jednorázově zasypan, což rozhojňuje dotazy ohledně vývoje objektu. Odhalená obvodová zeď zámku zde dle stavebněhistorického průzkumu pochází z období gotickorenesanční přestavby. Její základy zřejmě náležejí do stejného časového horizontu. V období 1. třetiny 16. století pravděpodobně též proběhlo citelné zvýšení podlahy. Navršené a zhutnělé zasypy svými vlastnostmi připomínají přemístěné kulturní souvrství. Nalezené fragmenty keramiky z těchto vrstev typově odpovídají vrcholně středověké keramice ze 13. století, bez výrazné infiltrace mladších artefaktů, tedy z období před první písemnou zmínkou o Nekmří.

Gotickorenesanční přestavbě patrně odpovídá nejstarší cihlová podlahová úroveň, neboť ji porušuje výkop pro (dle stavebněhistorického průzkumu) pozdně renesanční příčku v původní místnosti. Po jejím zbudování

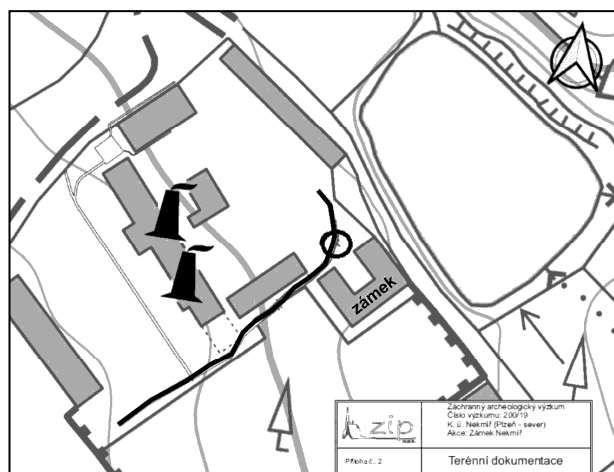

Obr. 02: Nekmír, zámek, půdorys s přízemí s lokalizacemi sond průzkumu v interiéru (citace v pozn. 2, příloha).

se položila nová cihlová podlaha. S raně barokní stavební fází má asi souvislost navýšení úrovně terénu struskovým zásypem, do kterého bylo zasazeno nové pískovcové ostění doplněné novou cihlovou podlahou. Nejmladší situace v sondě představuje betonová podlaha.⁵⁾

Jiný výzkum stejnou organizací v Nekmíři proběhl v podobném období od 4. 12. 2019 do 4. 3. 2020 a týkal se parcel č. 1, 3/1, 2/2, 10/1, 10/2, 513. Podnětem jeho konání byl rozvod nových inženýrských sítí v areálu zámku, hospodářského dvora a bývalého JZD. V areálu zámeckého parku byl vykopán 150 metrů dlouhý, 1,5 m široký a 1,3 metru hluboký výkop orientovaný severovýchod-jihozápad. Výkop začínal cca 10 metrů východně od bývalé budovy JZD a směřoval přímo k západnímu nároží zámku, odkud byl směřován k současné bráně a rozvodné stanici.⁶⁾

Pro dějiny vlastního panského sídla je zřejmě nejdůležitější nález v prostoru těsně severně před nádvořím zámku, kde bylo objeveno nároží ze smíšeného zdiva (označené v dokumentaci jako 055), o jehož existenci nejsme dosud informováni z ikonografických i jiných pramenů. V jeho těsné blízkosti, tzv. „na spáru“, se nacházela svislá (kanalizační?) šachta (č. 054), na jejíž koruně spočíval pískovcový mlýnský kámen. K její horní hraně přiléhala valounová dlažba. Část této se podařilo odhalit i při zjišťovacím archeologickém výzkumu v areálu zámku v roce 2020 ve zmiňované sondě S01. Obě konstrukce k sobě těsně přiléhají. Se sondou S01 souvisí i teorie o obranném příkopu. V sondě se nacházela mocná vrstva přemístěného podloží, což nesouhlasí s vrstvami odkrytými při hloubení výkopu pro inženýrské sítě. Ten je výlučně vyplněn navážkovými horizonty, jež jsou silně kontaminovány stavebním materiálem, objekty odpadního charakteru a mladšími konstrukcemi, které se vršily po delší časový horizont. Je tedy pravděpodobné, že možný příkop lze situovat do těchto míst.⁷⁾ Co se týká případných dalších výzkumů v objektu, pak lze říci, že oba zmíněné

Obr. 03: Nekmír, zámek a dvůr, vyznačení výzkumu 2019–2020, tučně vyznačen výkop, kroužkem označena lokalizace sond 054, 055 (citace v pozn. 6, příloha).

výzkumy archeologickou aktivitu v areálu nekmířského zámku neuzavírají.

Poznámky: 1) Anderle, J. – Chmelíř, V.: Nekmír, tvrz a zámek. Stavebněhistorický průzkum. Plzeň 2018. Uloženo např. v: NPÚ, ú. o. p. Plzeň, plánový archiv, sign. O 037-4-25827. Ke stavebním dějinám doposud např. Švábek, V.: Nekmír o. Plzeň-sever, in: Ročenka Klubu Augusta Sedláčka 1984. Plzeň 1984, s. 28–34. 2) Šístek, V.: Nekmír, zámek č. p. 1. Zjišťovací archeologický výzkum v interiéru objektu. Nálezová zpráva. Plzeň 2020, s. 9. Uloženo v: ZIP, o. p. s., Plzeň. 3) Citace v pozn. 2, s. 9. 4) Citace v pozn. 2, s. 9–10. 5) Citace v pozn. 2, s. 10. 6) Šístek, V.: Nekmír. Zámecký a hospodářský areál, čp. 1. Záchraný archeologický výzkum při stavbě inženýrských sítí. Nálezová zpráva. Plzeň 2020, s. 8. Uloženo v: ZIP, o. p. s., Plzeň. 7) Citace v pozn. 6, s. 8.

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

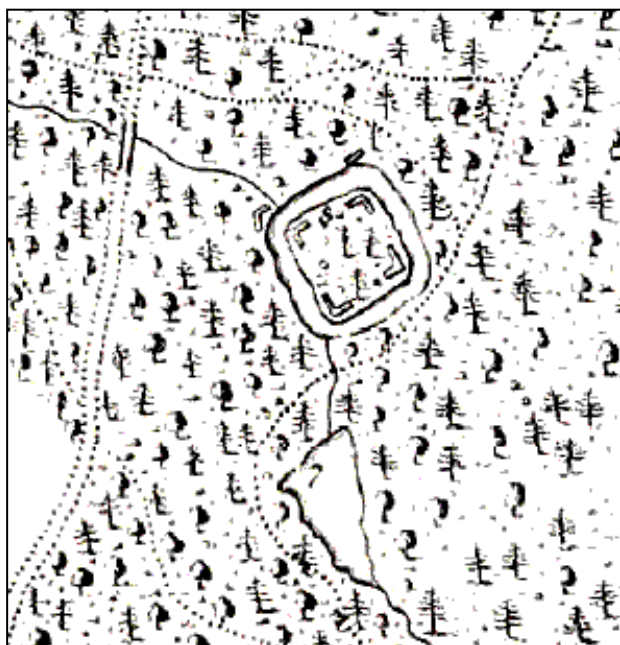
Tvrziště u Radvančic – romantická stavba

Petr Mikota – Jiří Synek

V Hlásce 2023/3 publikoval P. Mikota informaci o tvrzišti a loveckém záměčku v lesích poblíž Radvančic (okr. Kutná Hora).¹⁾ Na upozornění Jiřího Synka, který lokalitu dlouhodobě sleduje, nyní přinášíme zásadní upřesnění.

V roce 2013 publikoval Pavel Novák studii Chotkovské krajinářské úpravy u Radvančic.²⁾ Zde podrobně popisuje na základě archivních a dalších pramenů zajímavou etapu v historii rodu Chotků. Rozsáhlá úprava krajiny na park proběhla v letech 1794–96 a představovala první pokus Chotků o vybudování rekreačního přírodního parku. Zajímavé je zejména to, že návrh parku zpracoval osobně Jan Rudolf Chotek. Po dokončení zámku Kačina byl areál u Radvančic opuštěn, budovy zbourány roku 1870 a terénní úpravy postupně zahlužuje čas.

Součástí úprav byl i vyhlídkový kopec (tzv. mohyla), který vznikl jako poslední z krajinářských úprav na počátku 19. století. Jednou z romantických staveb byl i Waldburg – Lesní

Okolí Lesního hradu na výřezu z Chotkova plánu (cit. v pozn. 2).

Lesní hrad u Radvančic v roce 1993 ještě před obnovením rybníka (foto J. Synek).

zámek na ostrůvku v rybníku. Na nedatovaném plánu Sidoniina lesa od V. F. Chotka jsou vidět i podrobnosti v areálu tvrziště – pravidelná nároží, zalesnění nádvoří i výše položený rybníček. Předhradí patrně v terénu zde ale zakresleno není.

Poznámky: 1) Mikota, P.: Tvrziště u Radvančic. Hláska 34/3, 2023, s. 44–46. 2) Novák, P.: Zapomenutá chotkovská krajinářská úprava u Radvančic na Kutnohorsku. In: Prameny a studie 51. Z historie zemědělství IV. Praha 2013, s. 111–121; nově přetištěno In: Kutnohorsko. Vlastivědný sborník 19. Kutná Hora 2017, s. 16–28.

Zdeněk Fišera a Transsaltum

Petr Mikota

Klub přátel historie v Jilemnici byl založen 21. 1. 1988 při jednotném klubu pracujících ROH v Jilemnici. Od roku 2006 je registrovaným občanským sdružením. Jeho druhé jméno Transsaltum, což znamená „přes průsmyky“, odkazuje na zemské stezky vedoucí přes Jilemnici. Hlavním hybatelem klubu byl Zdeněk Fišera, který také vydatně přispíval do klubového zpravodaje. Ten vycházel nepravidelně, a protože není oficiální tiskovinou, je obtížné se k němu dostat. Přinášíme seznam vybraných článků se stránkovým rozsahem. Text kurzívou představuje redakční zpřesnění tématu článku. Jsou vybrány pouze články, jejichž autorem je Z. Fišera (Z. F.) a vybrané další, týkající se středověku a raného novověku.

Transsaltum I/1990: Pochop, P.: Málo známé tvrziště v Kruhu u Jilemnice, s. 5–6; Z. F.: Panská sídla v povodí Olešky, s. 7–8; Z. F.: Čtyři Kozlovky Českého ráje, s. 10; Jiříš, J.: Vycházka za trutnovskými hradbami, s. 12; Pochop, P.: Vznikly názvy Benecko původně z lavičky a Křižnice od zlata?, s. 13–14; Z. F.: Stěnový hrad Höhlenburg, s. 15; Keramický materiál z východočeských lokalit odevzdaný do krajského muzea Východních Čech v Hradci Králové, s. 16–17.

Transsaltum II/2009: Z. F.: K otázce tak zvaných tří hradů, s. 3–4 (*Dolánky u Turnova, Drábovna nad Jizerou, Klokotský hrádek*); Gerstner, M.: Polemiku o vzniku a účelu Růženčiny zahrádky nepovažujeme za ukončenou, s. 4–6 (*kamenné oplocení na vrchu Kotel*); Janda, M.: Hrad Sytový, s. 7; Pochop, J.: Z historie obce Kruh, s. 8; Randus, P.: Nemohlo to být jinak? Malé zamyšlení nad historií a historií této země, myšleno Země České, s. 9–11; Špráchal, P.: Ve stopách nejstarších osadníků na Benecku. Nejstarší kolonizační střípky dějepisné osad štěpanických, s. 11–14; Z. F.: Proč Jilemnice neměla nikdy hradby, s. 17.

Transsaltum III/2011: Z. F.: Štěpanický dvůr, s. 2–3 (*jako sídlo šlechty*); Z. F.: Středověká strážní soustava v oblasti horního Pojizeří, s. 3–7; Z. F.: Jak jsem nenalezl Hradiště, s. 8 (*Rychlovský hrádek*); Gerstner, M.: 900 let od tažení Boleslava III Křivoústého do Čech, s. 9–22; Janda, M.: Javorník, s. 28–30 (*tvrziště Javorník u Hostinného*); Pochop, J.: Tuláčekův statek v Kruhu, s. 34–35; Pochop, P.: Na katastru Mříčné nalezeny artefakty z tzv. Rasova mostu a popravicí meč jilemnického kata, s. 35–38.

Transsaltum IV/2012: Z. F.: Lokalita u Hostinného, s. 12–16 (*opevnění 500 m JZ od středu Hostinného*); K problematice polského vpádu do Čech v r. 1110. Rozhovor Zdeňka Fišery s Ondřejem Hájkem, předsedou Občanského sdružení hradu Nístějky, s. 17–19; Z. F.: Hejtman Weyrych, s. 20 (*svobodník z Jilmu*); Gerstner, M.: Zamyšlení nad původem jména obce Červená Třebešná, s. 26–28 (*u Hořic*); Z. F.: Poniklá a její šlechtické sídlo, s. 30–33; Randus, P.: Rybníky na Jilemce anebo Co nám ukáží staré mapy, s. 33–38; Špráchal, P.: Ve stopách nejstarších osadníků na Benecku aneb

Nejstarší kolonizační střípky dějepisné osad štvanických (*správně má být štěpanických*) (dokončení), s. 38–42.

Transsaltum V/2015: Z. F.: Lesní úzkorozchodná železnice v Martinicích v Krkonoších, s. 3–7; Prostředník, J.: Archeologický výzkum v areálu dvora Václava Vejrycha z Gernsfelsu v Jilemnici, s. 8–13; Z. F.: Občanské sdružení hradu Nístějky a jeho filmová činnost, s. 14–20; Z. F.: Zásadka, s. 23–27 (*zaniklá osada mezi Martinicemi a Roztoky u Jilemnice*); Interview s Ondřejem Hájkem (rozhovor provedl Zdeněk Fišera), s. 36–38 (*předseda sdružení hradu Nístějky*); Kučera, K.: Cisterciácký klášter Svaté Pole, s. 38–41; Hylmarová, L.: Osídlení Nové Paky a okolí, s. 42–51; Janda, M.: Obnovené zřízení zemské, s. 51–58.

Transsaltum VI/2018: Z. F.: Dávná obec Tříč, s. 3–5 (*součást Vysokého nad Jizerou*); Prostředník, J.: Unikátní objev gotického kostela svatě Alžběty v Jilemnici, s. 5–12; Z. F.: Duchové z Mnichova Hradiště, s. 12–13; Kučera, K.: Staré Mýto, s. 16–25 (*zaniklá ves v katastru Tisová (okr. Ústí n. Orlicí)*); Šimek, D.: Amatérský povrchový sběr z hradu Hamrštejna, s. 26–32 (*k. ú. Machnín (okr. Liberec)*); Z. F.: Komunikační uzel při Novosvětském průmysku, s. 33–39; Kučera, K.: Velešov, s. 40–44 (*hrad Velešov u Potštejna*); Janda, M.: Rybníky v lesním komplexu Bransko, s. 44–52 (*poblíž Martinic v Krkonoších*); Randus, P.: Příspěvek k lokalizaci středověkých sídel v okolí Jilemnice aneb Co nám napoví mapy, s. 52–64; Z. F.: Nové poznatky z výzkumu na Hradišti u Hostinného, s. 65; Mařan, C.: Středověké podnikání, s. 65–66 (*důlní aktivity benediktýnů v Podkrkonoší*).

Transsaltum VII/2020: Z. F.: Tajemná chodba z hradu Kostí, s. 5–9; Z. F.: Jen pouhá hromada kamení, s. 9–10; Z. F.: Nístějka jako zámek, s. 11–12; Prostředník, J.: Archeologický výzkum u kostela Povýšení sv. Kříže v Jilemnici, s. 13–19; Z. F.: Vznikl jen pouhý scénář, s. 19–22; Rodokmeny jak je zpracovává Ondřej Hájek. Interview provedl Zdeněk Fišera, s. 22–24; Randus, P.: Příspěvek k lokalizaci středověkých sídel v okolí Jilemnice aneb Co nám napoví mapy – nové poznatky, s. 27–35; Z. F.: Nejen Jablůňka a Sušno, s. 35–43 (*tvrz Jablůňka (okr. Jičín), tvrz v Sušně (okr. Mladá Boleslav), klášter v Jablonném v Podještědí (okr. Semily)*).

Transsaltum VIII/2021: Z. F.: Hrad, zámek, tvrze a sídla Jilemnicka, s. 1–60.

Castrum Bene 17

Jan Škvřňák

Organizaci 17. ročníku středoevropské castellologické konference Castrum Bene s tématem “Hrad a právo (bezpráví)” si vzala na svá bedra Katedra archeologie ZČU ve spolupráci s dalšími institucemi. Konference se konala v Plzni ve dnech 5. – 8. 9. 2023

Více než tři desítky přednášejících z České republiky, Slovenska, Polska, Maďarska, Slovinska, Chorvatska a Rumunska představilo anglicky nebo německy závěry svých výzkumů. Z domácího úhlu pohledu byly zajímavé a podnětné například přednášky Dominika Nowakowského o slezských hradech a legálních základech jejich výstavby/zboření, o povolování stavby hradů v Uhersku od Pavla Maliniaka nebo výklad o husitských fortifikacích bratříků v dnešním Maďarsku Gábora Andrása Szörényiho.

Součástí konference byl bohatý doprovodný program, návštěva zbrojnice Západočeského muzea, exkurze pod vedením dr. Františka Záruby na Krivoklát, Točnick a Králův dvůr a čtvrteční společenský večer za doprovodu hudby z 50. a 60. let 20. století.

Příští Castrum Bene se bude konat za dva roky v Rumunsku. Příspěvky z plzeňské konference budou vydány ve zvláštním čísle časopisu Castellologica bohemia.

Podrobnější informace: <https://kar.zcu.cz/divize.php?shortcutdiv=CABE>

Konference Krivoklát 2023

Petr Mikota

Dne 20. 10. se v areálu hradu Krivoklát konal IX. ročník kastellologické konference věnované památce prof. Tomáše Durdíka. J. Mazáčková představila rozsáhlou studii autorského kolektivu o hradech **Rokštejnu a Brtnici** včetně analýzy jejich hospodářského zázemí s využitím moderních metod archeologie. P. Hlavenka vysvětlil přednosti i nedostatky **2D a 3D dokumentace** různých objektů (nepřístupné stěny výkopů, studny, staré omítky, interiéry se zakřivenými plochami, dokumentace předmětů, deskových obrazů – až po zachycení letokruhů dřeva, vnitřků keramických nádob – vše s vynikající přesností). Dále představil probíhající průzkum **Drábských světniček**, při němž vzniká 3D model. Probíraly se i geodetické záležitosti ohledně stanovení základní roviny, která v moderních systémech již není podstatná a rovněž přesné určování severu, jenž v použitém souřadnicovém systému JTSK se od zeměpisného může lišit až o 9°, méně zažítý pohled. M. Cejpová, která se dlouhodobě věnuje hradním kuchyním, představila letos kuchyni na **Frýdlantu**. M. Sýkora přiblížil nové výzkumy a objevy na hradech Zatecka a Lounska – **Kryry, Křečov, Petrohrad, Pravda, Šprymberk, Vinařice** a městečko **Slavětín**. Na základě nových zaměření a podrobně zpracované genealogie majitelů přinesl mnohá upřesnění tradovaných popisů lokalit. J. Hložek promluvil o tvrzi **Tichá** a vysvětlil i její současnou pozoruhodnou rekonstrukci. V dalším referátu představil archeologický výzkum vápenické pece pod hradem **Radyní** a její možné druhotné využití. Došlo i na studentské práce: K. Hanáková referovala hradu v **Kraslicích** v kontextu montánní krajiny a T. Kroupa analyzoval okolí a komunikace u hradu **Dršťka**. F. Kasl přiblížil výzkum hradu **Věžka** a reagoval na některé připomínky k interpretaci terénních relikvů na předhradí. P. Kastl se jako jediný věnoval zahraniční lokalitě – hradu **Neunußberg** v Bavorsku. Na závěr vysvětlila V. Skřivánková na příkladu železné pánve z manského domu na Krivoklátu složitost a úskalí restaurátorské práce a její dopad na poznání hmotné kultury i současného způsobu ukládání a prezentace nálezů.

Z referátů se stále více ukazuje, že archeologie se stává rozvětvenou disciplínou, která díky využití národních a technických věd by si zasloužila vznik samostatné fakulty. Konference se již stala významnou součástí kastellologického bádání a uspokojí každého badatele v tomto oboru. Jen propagace je slabší. Zájemcům doporučujeme sledovat vždy na podzim oficiální stránky hradu Krivoklát (<https://www.hrad-krivoklat.cz/cs/akce>). Některé přednesené referáty budou publikovány ve sborníku Castellologica bohemia (cb.zcu.cz). Za organizaci je potřeba poděkovat Josefu Hložkovi ze Západočeské univerzity, k němuž rovněž směřujte náměty na referáty v příštím ročníku. Potěšitelná je rovněž významná účast členů KAS nejen mezi pasivními, ale i aktivními účastníky.

Součástí konference byla i speciální nestandardní prohlídka hradu.

Už jste četli...?

F. Záruba, **Hrady doby přemyslovské I. Královské hrady, biskupská sídla, Chebsko.** (Nakladatelství Lidové noviny / Historický ústav, 2023, 590 s.) V prvním díle trilogie se autor na 592 stranách věnuje královským hradům, biskupským sídlům a oblasti Chebska. Těžištěm výkladu je především 13. století, kdy byla vybudována celá řada královských a biskupských sídel: zejména v pohraničí, jako správní centra královského majetku či součástí nově zakládaných královských měst. Opomenuty nejsou ani královské lovecké hrady a hrádky (Křivoklát, Nižbor, Jenčov apod.) Další díl se bude věnovat hradům šlechtickým a trilogie bude zakončena svazkem zhodnocujícím českou hradní architekturu v širším evropském kontextu.

L. Belcerdi: **Hrad Skály. Vydal své tajemství.** (Ludvík Belcerdi, 2022, 600 s.) V jednotlivých kapitolách – Historie a archeologický průzkum / historie hradu, archeologický průzkum a popis jednotlivých objektů, přehled militarií; Popis a rozbor nálezů (kovové předměty, keramika, sklo, kachle) a v Přílohách (expertiza dřevěných vzorků, textilních fragmentů, dělové koule z bombardy) nás autor seznamuje s výsledky archeologického průzkumu hradu Skály (okres Žďár n/Sázavou) probíhajícího v letech 1994 – 2004.

Zdeněk Hermsdörfer

J. Čechura, **Švamberkové v proměnách pěti století.** (Univerzita Karlova, 2023, 478 s.) Autor podrobně popisuje s využitím dosud nezpracovaných archivních pramenů historii všech větví rodu. Podrobně je zpracováno zejména 16. století. Samostatná kapitola přináší rozbor švamberských dluhů.

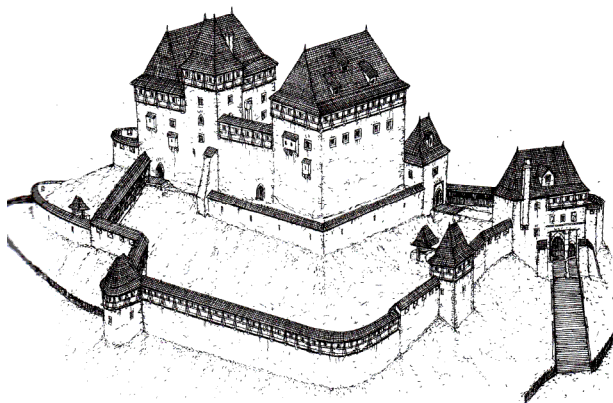
Z. Fišera, **Tvrz a zámek v Jilemnici** (edice Zapomenuté hrady, tvrze a místa č. 54, Plzeň, 36 s.). Posmrtně vychází poslední autorova práce.

Petr Mikota

M. Rubeš, **Hrad Košťálov (u Třebenic v Českém středohoří).** Vydalo nakladatelství Miroslav Bitter – Putujme, 2023, 100 stran. Publikace zachycuje dějiny i stavební podobu hradu. Při jejím sestavení byly využity poznatky z nejnovějších povrchových průzkumů hradu. Knižka je formátu A5 s lepenou vazbou a měkkými deskami. Má 100 stran, je plnobarevná s mnoha obrázky (erby, starou ikonografií, mapkami, starými listinami, geodetickým zaměřením hradu, 3D rekonstrukcí hradu a fotografiemi (historickými i současnými). K dostání v e-shopu Putujme. Cena je 135,- Kč + doprava.

Naše hrady v kresebných rekonstrukcích od Dali Figely. Vydal Petr Pip Šuta, 2023, 104 stran. Doprovodný text M. Rubeš. Publikace nové řady přináší hypotetické rekonstrukce 71 objektů (převážně hradů) v Čechách i na Moravě. Kontakt: publikace.gali@gmail.com.

Marek Rubeš

Hrad Litice nad Orlicí v 15. století na rekonstrukci Dali Figely.

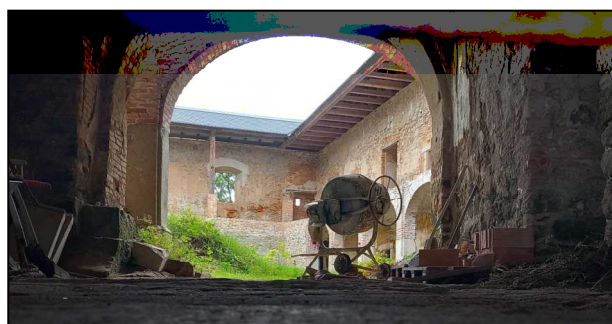
Zprávy z klubu

Pobočka Plzeň

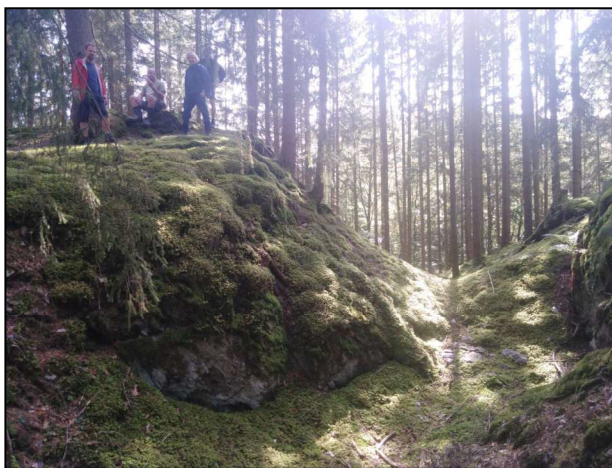
Kontaktní adresa: KAS, K Fořtovně 202/23, 312 00 Plzeň, tel. 606 666 415, e-mail: tokarel@seznam.cz.

V říjnu se na schůzce konala přednáška V. Chmelře – Sídla knížat-biskupů ve Francích a Porýní a jejich okruh. V listopadu přednesl J. Anderle přednášku Bitva u Rokycan 1450 a podal netradiční kritický výklad o politice krále Jiřího z Poděbrad. V prosinci se P. Mikota v přednášce Pravěká a středověká opevnění na plošině Džbán zamýšlel nad vlivem terénních tvarů na vznik těchto opevnění.

Autovycházka na Tachovsko. Na konci září, přesněji 30. 9., se konala tradiční podzimní vycházka plzeňské pobočky KASu, tentokrát směřovaná na Tachovsko. Menší skupina vyrazila ráno od hlavního nádraží nejdříve do Skapců, kde si prohlédl exteriéry kostela a fary – pravděpodobně rezidenci kladubských opatů. Zde se přidalo také další účastnické auto. Další posily dorazili na následující lokalitu, totiž zříceninu zámku Kopec v Prostiboři. Počasí nám příliš nepříliš nepříjemně.

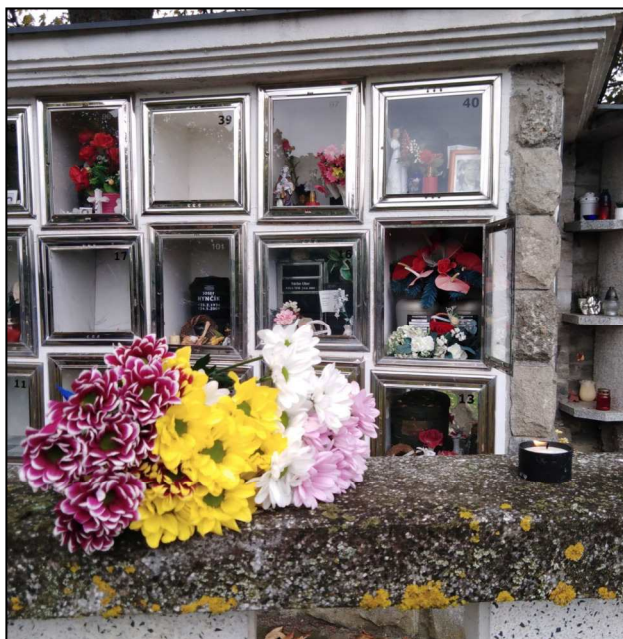
Zámek Kopec (všechna foto P. Mikota).

Hrad Milkov.

Ve Slavcích se zatím našly peníze jen na park před zámkem.

Vzpomínka na Petra.

a rozpršelo se. Další zastávkou byl zámek Bor u Tachova. Někteří uvažovali o účasti na prohlídce objektu, ale vzhledem k času si zaplatili vstup alespoň na věž. Však i některým dalším bylo také umožněno nahlédnout bezplatně do zámecké kaple a prostor s pozdně gotickými klenbami. Během následující zastávky u zbytků tvrze v Trnové se počasí začíná uklidňovat.

Na okraji Tachova navštívujeme hřbitov, kde je pohřben v roce 2019 zesnulý Petr Rožmberský, jehož výročí připadá na 1. října. Členové se zde společně věnovali připomínce jeho památky a někteří uložili růži a malý věnec při urně v kolumbáriu, jiní složili květiny u centrálního kříže.

Po malé zastávce u Windischgrätzova pramene poblíž Tachova již v menším počtu dorazíme do obce Kořen, kterou si kvůli zámku a kostelu z větší části projdeme. Kousek pěšky musíme ujít při hledání místa, kde se v údolí za Domaslaví nacházejí pozůstatky rozestavěného hradu Milkov. Je zde hluboký příkop a méně výrazný možná nedokončený příkop na opyši. Příští lokalitou se stala zřícenina hradu Švamberka. Odtud vedla trasa do Slavic. Zdejší zámek čeká na svoji rekonstrukci. Ve vsi obhlédneme též místo, kde pravděpodobně stála středověká tvrz. Na rozdíl od zámku ve Slavicích se své rekonstrukce dočkal zámek v Cebivě, u něhož se na chvíli zastavíme. Pak následoval již návrat.

Václav Chmelíř

**Další informace od poboček
redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.**

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Helena Klímová, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice; Petr Valenta, e-mail: geomess@volny.cz.

PFko všem milovníkům hradů zasílá Milan Zikmund ze zlínské pobočky - neúnavný kreslíř a dokumentátor hradů.

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec nad Orlicí, e-mail: slavik.jiri@npu.cz.

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Stanislav Pivoňka, Bořetická 4, 628 00 Brno, e-mail: st.piv@seznam.cz.; Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, Petrla Marek, Na Vyhlídce 1614, 76001 Zlín, mpetrla@seznam.cz., Internetové stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz>.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec, e-mail: kocmani.hu@seznam.cz, frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, tel: 777347511. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz>.

***Uzávěrka dalšího čísla: 10. 3 2024
(vyjde v první dubnové dekádě 2024)***

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. lednové dekádě 2023.

Šéfredaktor Mgr. Václav Chmelíř, Ph.D. (rozember@post.cz.), technický redaktor ing. Petr Mikota (pmikota@post.cz), redaktor pro internet Milan Novobilský (klub_augusta_sedlacka@centrum.cz).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, K Fořtovně 202/23, 312 00 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění statutárního města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UmP 23/1991. 350 výtisků.

Město Plzeň